

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОГЛЯДОВІ ТЕМИ НА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (українська мова і література)»
Спеціалізація 014.01 Українська мова і література
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри української літератури
Протокол № 1
від “04” вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Оглядові теми на уроках української літератури
Викладач (-і)	Слоньовська Ольга Володимирівна
Контактний телефон викладача	(0342)596074
Е-mail викладача	olga.slonovska@ukr.net
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Понеділок 11.30- 13.30. Кафедра української літератури, 303 ауд. Онлайн-консультації: 30 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Оглядові теми на уроках української літератури» вивчається студентами-бакалаврами четвертого курсу навчання у другому семестрі й має на меті ознайомлення майбутніх учителів зі специфікою вступних тем із української літератури в 9 – 11 класах. Курс покликаний допомогти студентам поглибити свої знання з методики викладання української літератури у школі, підготувати студентів-бакалаврів до продуктивної практичної діяльності, сформувати вміння створювати ефективні навчально-виховні ситуації в освітньому та виховному процесі з вагомим використанням сучасних технологій навчання, належно відпрацьовувати практичні вміння та навички науково-дослідницької діяльності студентів, формувати естетичні смаки й вектори самоосвіти. У результаті вивчення курсу студент-бакалавр має на основі засвоєних теоретичних знань та понять уміти ефективно застосовувати різні комбінації методів і прийомів викладання української літератури у школі, креативно обирати творчий підхід під час проведення занять різного типу, індивідуальної, самостійної та дистанційної форми навчання.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є:</p> <p>Досягнення належного розуміння студентами загальних засад методики викладання української літератури у середній школі; оволодіння основами педагогічної теорії, дидактикою, шляхами логічного формування у студентів здатності до свідомого вибору засобів педагогічного впливу відповідно до різних ситуацій і мозаїчного матеріалу вступних шкільних лекцій української літератури в старших класах, успішного вирішення проблем навчання, виховання і освіти. Забезпечення належної теоретичної і практичної підготовки студентів до подальшої роботи вчителя української мови і літератури в школі; забезпечення фундаментальними знаннями, вироблення практичних навичок й умінь використання передових методологічних напрацювань удосконалення власної методики; ознайомлення з розвитком сучасної методики вивчення української літератури в школі, користування вагомим внеском у цю педагогічно-літературознавчу науку передових вчених, азами сучасних літературознавчих методологій, зокрема герменевтики й компаративістики, загальною і віковою психологією, педагогікою, історією української літератури, теорією літератури, культурою, мистецтвом українського народу, а також виробленням навичок з'ясування міжпредметних зв'язків.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є оптимальне забезпечення студентів сучасними фундаментальними основами методики вивчення української літератури в</p>	

середній школі, впровадження компетентнісного результатного підходу та вироблення вміння мотивувати підопічних рухатись до спільних цілей набуття належної освіти, самовиховання й всебічного розвитку особистості.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в процесі педагогічної діяльності, навчання, що передбачає здійснення інновацій у сфері освіти, застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується невизначеністю умов і вимог, здатність майбутнього фахівця забезпечувати навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах, що передбачає застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується комплексністю.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.

ЗК 12. Здатність виконувати власне дослідження на належному рівні.

ЗК 14. Здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 8. Володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.

ФК 9. Здатність розглядати літературні тексти, явища і факти в контексті української та світової культури, виявляти специфіку літературних напрямів, течій, шкіл; уміти аналізувати індивідуально-авторський стиль окремих письменників.

ФК 15. . Здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали й добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання.

ФК 18. Дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати і розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

ПРН 5. Організувати процес свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичну та навчальну діяльність.

ПРН 8. Осмислювати літературознавчі концепції, володіти методами літературознавчих досліджень, компаративного аналізу, інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури, усної народної творчості.

ПРН 17. Уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сферах літературознавства, мовознавства, методики навчання фахових дисциплін; оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший	014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література	Четвертий	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Український фольклор у всій його різноманітності як основа найдавнішої, нової і сучасної літератури 1. Вступні теми як важливий різновид оглядових тем (вступні, власне оглядові, підсумкові). 2. Особливості вступних тем до усної народної творчості та найдавнішої української літератури. 3. Міжпредметні зв'язки як важливий компонент вступних тем з української літератури в 9 класі. 4. Класифікація інновацій в освіті та критерії і поузвизники компетентнісно зорієнтованої освіти.	2		4
Тема 2. Найдавніша українська література та її вивчення в 9 класі. «Велесова книга» як записи народних працувінських вірувань та історій сліпими кобзарями 1 «За» і «проти» науковців стосовно «Велесової книги» 2. Поетика мови й змісту «Вересової книги» 3. Тракткування назви пам'ятки. 4. Необхідність відзначення «Вересової книги» в процесі вступної теми до давньої літератури в 9 класі.	2		4
Тема 3. Література Київської Русі: найдавніші письмові пам'ятки. Питомі витoki літератури Бароко. 1. Києво-Печерський патерик, його легенди і «Житія» святих 2. «Руська правда й історія її тексту». 3. Моральноестетичний потенціал письмових пам'яток Київської Русі. 4. Давня українська література періоду Бароко. Постать Івана Величковського. Візуальна поезія.	2		4
Тема 4. Нова українська література. Передумови виникнення 1. Особливості суспільно-історичного періоду початку нової української літератури. 2. Педагогічні та методичні умови для сприятливого формування світогляду старшокласників на основі вступних тем із української літератури в 9 класі.	2		4
Тема 5. Ключова роль Т.Шевченка в літературному українському процесі.	2		4

<p>1.Котляревський – зачинатель, Шевченко – основоположник нової української літератури.</p> <p>2. Аїд сентименталізму – до реалізму: висхідний шлях нової української літератури</p> <p>3. П.Куліш – перший український історичний романіст.</p> <p>4. Марко Вовчок, І.НечуйЛевицький, Панас Мирний – каталізатори успішного розвитку української літератури ХІХ ст.</p> <p>5. Критерії, показники, рівні готовності вчителя української літератури до інновацій діяльності та діагностичний інструментарій.</p>			
<p>Тема 6. Вступні теми до уроків української літератури ХХ – ХХІ ст.</p> <p>1.Модернізм. Історія виникнення, етапи та негативний вплив «соцреалізму» на під радянський український модернізм.</p> <p>2. Яскраве розкриття Модернізму в середовищі й творчості письменників української діаспори.</p> <p>3. Постмодернізм: від спалаху до згасання.</p> <p>4. Український Мегамодернізм</p> <p>5. Закони перебігу інноваційних процесів у сучасній українській освіті.</p> <p>6. Міжпредметні зв'язки та літературні цікавинки – обов'язковий компонент вступних тем із української літератури.</p>	2		4
<p>Тема 7. Українська література бароко – одна із найпрогресивніших давніх літератур свого часу.</p> <p>1.Козацькі літописи як літературно-історичні шедеври літератури бароко.</p> <p>2. Новаторські пошуки поетів бароко.</p> <p>3. Літературні цікавинки для скрашування «пісного» матеріалу вступних тем.</p>		2	4
<p>Тема 8. Нова українська література: течії, стилі, висхідний розвиток національного красного письменства ХІХ ст.</p> <p>1. Особливості перших десятиліть нової української літератури.</p> <p>2. Епоха сентименталізму.</p> <p>3. Український романтизм.</p> <p>4. Кульмінаційні літературні твори становлення українського реалізму</p>		2	4
<p>Тема 9. Українська історична романістика як документальне підтвердження національної самоідентифікації письменників ХІХ ст.</p> <p>1.П.Куліш – автор першого українського історичного роману.</p> <p>2. «Гайдамаки» Т. Шевченка – поема чи перший український історичний роман у віршах?</p> <p>3. Історична романістика І. Нечуя - Левицького («Князь Єремія Вишневецький», «Гетьман Іван Виговський»)</p> <p>4. Традиції і новаторство: історичні романи Г.Хоткевича «Олекса Довбуш», А.Чайковського «Сагайдачний»,</p>		2	4

<p>Б.Лепкого «Мазепа».</p> <p>5. Поняття про історичну концепцію художнього твору, історичний фактаж, художню правду та питання мови історичних романів.</p>			
<p>Тема 10. Народницький приціл виховання громадськості художніми текстами XIX ст. Образи чоловіків-бунтарів і жінок-жертв. Тендерні питання в літературі українського реалізму.</p> <p>1. І.Нечуй-Левицький «Микола Джеря», «Бурлачка».</p> <p>2. І.Нечуй-Левицький – автор глибоко виховної прози для дітей. 2. Панас Мирний, Іван Білик «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» - перший український соціально-психологічний роман. Прототипи. Домінування реальної правди над художньою</p> <p>3. Б. Грінченко (від оповідань із книжок-метеликів для напівграмотних селян до панорамності селянського світу («Під тихими вербами», «Серед темної ночі».</p> <p>4. Образи чоловіків-бунтарів і жінок-жертв. Тендерні питання в літературі українського реалізму.</p>		2	4
<p>Тема 11. Український модернізм</p> <p>1. Перші паростки українського Модернізму. Роль М. Вороного та І. Франка в закладанні основ українського модернізму. Першопрохідці Модернізму: «Молода муза», М.Коцюбинський, В. Стефаник, О. Кобилянська.</p> <p>2. Розквіт Модернізму в період Розстріляного відродження.</p> <p>3. Український Модернізм під пресом «соцреалізму»</p> <p>4. «Ті, що зуміли бодай частково вирватися з -під пресу соцреалізму» (М. Жулинський): М. Стельмах «Дума про тебе», О.Гончар «Людина і зброя», П.Загребельний «Дума про невмирущого» та поети й прозаїки 60 – х років XX ст. («шістдесятники»)</p>		2	4
<p>Тема 12. Розвій історичної романістики другої половини XX ст.</p> <p>1. П.Загребельний-романіст. Риси авторського стилю.</p> <p>2. Р.Іваничук та історично-філософська концепція його творів.</p> <p>3. Р.Федорів і «галицька» тематика його романістики.</p> <p>4. Ю. Мушкетик та його романи про козацькі часи.</p> <p>5. Роль і місце історичної романістики XX ст. у активізації національної само ідентифікації сучасників митців в умовах тоталітарної системи СРСР .</p>		2	4
<p>Тема 13. Література української діаспори. Літературні школи та угруповання. Номінанти на Нобеля</p> <p>1. Методика інтерпретації творчої спадщини Уласа Самчука: за кілька кроків до геніальності.</p> <p>2. Роман про голодомор «Марія»: методика аналізу у фабули, особливостей сюжету й позасюжетних компонентів роману.</p> <p>3. Улас Самчук – номінант на премію Нобеля.</p>		2	4

4. Методичні поради стосовно інтерпретацій літератури української діаспори періоду апофеозу Модернізму в Європі.			
Тема 14. Творча спадщина Василя Барки та Івана Багряного 1.Методика аналізу й усвідомлення ролі й місця в літературному процесі діаспори Василя Барки. 2. Іван Багряний і його романи «Сад Гетсиманський» і «Тигролови» про тоталітаризм в СРСР та український рух опору сталінській Системі. 3. Особливості трактування прозових художніх текстів Івана Багряного. Громадська діяльність письменника як прояв діяльного патріотизму. 4. Методика інтерпретації поетичної спадщини Василя Барки та Івана Багряного.		2	4
Тема 15. Український Мегамодернізм у персоналіях і творчих набутках 1.Наступність і тяглість: Модернізм, Постмодернізм, Мегамодернізм. 2. Сергій Жадан та його роман «Інтернат» 3. Сучасна поезія Мегамодернізму. С.Жадан «Тамплієри» 4.Містичні фабули «малої» і «великої» прози Г.Пагутяк та О.Забужео 5. Софія Андрухович «Фенікс Австрія»		2	4
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Допуск до заліку – максимально 50 балів (оцінки за практичні заняття – 25 балів, за контрольну роботу – 10 балів, за самостійну роботу – 10 балів), за розробку мультимедійних фрагментів – 2, за тестові завдання – 3 бали. Залік – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Написання контрольної роботи, що складається з теоретичного питання та практичного завдань, які необхідні для перевірки навиків і здібностей.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка за кожне спарене заняття 5 балів, за останнє окреме – теж 5 балів. Отже, за всі практичні заняття можна набрати максимум 25 балів. До цих балів на практичних завданнях додаються ще 3 бали за тестові завдання (при їх наявності) і 2 бали за створення мультимедійних фрагментів для практичних занять (при наявності інтерактивних засобів). За самостійну роботу можна отримати максимум 10 балів. За контрольну роботу – також 10 балів. Отже ще до заліку можна набрати максимум 50 балів. Залік – також 50 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки. Враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні самостійної роботи, зокрема проекту «Звичаї і традиції мого населеного пункту», тестувань, а також бали за підсумкову контрольну роботу.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік, форма задачі – писемна. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, користується правом перескладання залі за талоном № 2. Студент, який не набрав 50 балів за талоном № 3, направляє на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування.

Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-прозапобіганняакадемічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять:

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»:

https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf

У разі пропуску занять здобувачі освіти мають право відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю. Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного (практичного) матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-proindivid.-grafik.pdf>

Неформальна освіта:

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін

8. Рекомендована література

1. Дем'янюк Т. Інноваційні технології підготовки конкурентно спроможного вчителя: Монографія. Рівне: РДГУ, 2019. 382 с.
2. Калашник В. С. Фольклоризм як знак національної культури та його рецепції в новітній українській поезії. *Людина та образ у світі мови: вибрані статті*. Х: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. С. 207 – 215.
3. Карпенко С.Д. Українська народна казка у студіях Івана Франка. *Молодий вчений*. 2019. № 6.1(70.1). С. 27-32.
4. Луговий В. Закон базисної організації компетентностей. Педагогіка і психологія. 2017. № 4 (97). С.14 – 29.
5. Савчук Н.І. Вивчення оглядових тем української літератури в старших класах середніх загальноосвітніх навчальних закладів: кандидатська дисертація. 13.00.902 – теорія і методика навчання (українська література). Київ, 2008. 304 с.
6. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури. Нове прочитання творів: 9 клас. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2002. 510 с.
7. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури. Нове прочитання творів: 10 клас. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2002. 482 с.
8. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури. Нове прочитання творів: 9 клас. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2002. 638 с.

9. Слоньовська О. Українська література: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Літера ЛТД, 2017. 288 с.
10. Слоньовська О. В. Українська література: профільний рівень, 10 клас. Київ : Літера ЛТД, 2018. 304 с.
11. Слоньовська О. В. Українська література: рівень стандарту, 10 клас. Київ : Літера ЛТД, 2018. 224 с.
12. Слоньовська О. В. Українська література (профільний рівень): підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2019. 319 с.
13. Слоньовська О. В. Українська література (рівень стандарту): підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2019. 255 с.
14. Українська література. 9 клас: хрестоматія / упоряд. Ольга Слоньовська. Київ : Літера ЛТД, 2017. 352 с.
15. Українська література: хрестоматія, профільний рівень, 10 клас: хрестоматія електронному варіанті/ упоряд. Ольга Слоньовська. 998 с.
16. Українська література: хрестоматія, рівень стандарту, 10 клас / упоряд. Ольга Слоньовська. - Київ: Літера ЛТД, 2018. 608 с.

Слоньовська Ольга Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, професор